

Opas
hautausjärjestelyihin
Lapuan tuomiokirkkoseurakunta

Olemme apunanne surun hetkellä

Otamme osaa suruunne. Toivotamme teille voimia ja Taivaallisen Isän siunausta läheisenne saattomatkalla.

Tämän opaslehtisen tarkoitus on auttaa teitä valmistelemaan saattomatkaa ja hautajaisia. Kirkkoherranviraston toimistosihteerit palvelevat teitä seurakunnan osalta kaikissa hautaamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Ensimmäiset toimet kuolemantapauksen jälkeen

Omaiset ilmoittavat kuolemantapauksesta kirkkoherranvirastoon, jonne myös lääkärin antama kuolintodistus hautaamista varten toimitetaan.

Virastossa käynnin yhteydessä voidaan sopia siunauspäivästä, siunaustilaisuuden papista ja kanttorista, muistotilaisuuden pitämisestä sekä tilojen varaamisesta, mikäli muistotilaisuus pidetään seurakunnan tiloissa. Samalla voidaan käydä sopimassa myös seurakuntatalon keittiöllä muistotilaisuuden tarjoiluista.

Siunauksen toimittava pappi ottaa omaisiin myöhemmin yhteyttä sopiakseen tapaamisesta, jossa keskustellaan lähemmin siunaus- ja muistotilaisuuden järjestelyistä ja sisällöstä.

Saatto ja sanomakellot

Lapualla on edelleen käytössä vanha tapa, **saattoperinne**, jolla ystävät ja sukulaiset tukevat vainajan lähiomaisia. He liittyvät mukaan autosaattueeseen, kun lähiomaiset kuljettavat vainajan sairaalasta tuomiokirkon ohi talvihautaan eli hautausmaan säilytystilaan.

Kuva: Mari Myllykoski

Lähiomaiset ja muut saattajat ajavat vainajankuljetusauton jäljessä hitaasti läpi kaupungin. Vanhaa lapualaista tapaa noudattaen muu liikenne pysähtyy hautajaissaaton tullessa kohdalle.

Saaton ohittaessa kirkon ja tapulin soitetaan sanomakelloja. Soitolla tiedotetaan seurakunnalle sen jäsenen kuolemasta ja kehoitetaan seurakuntalaisia rukoukseen.

Kun vainaja on siirretty talvihautaan, saattajat käyvät kätellen ja muutamalla sanalla tervehtien lohduttamassa lähiomaisia talvihaudan edustalla.

Kauhajärvellä ja Tiistenjoella sanomakelloja soitetaan hautajaissaaton lähestyessä kirkkoa.

Yleensä hautaustoimisto ilmoittaa kirkkoherranvirastoon saaton ajankohdasta. Hautaustoimisto vastaa myös

Uusi talvihauta Simpsiöllä on kauniin puiston ja hautausmaan ympäröimä.

Kuva: Jukka Kontkanen

Siunaustilaisuus kirkossa tai kappelissa

— vainajan hautaan siunaaminen

Vainajan hautaan siunaaminen on osa kirkon jumalanpalveluselämää. Siinä rukoillaan omaisille lohdutusta ja voimaa, vainajalle iankaikkista elämää Kristuksen tähden ja seurakuntalaisille viisautta käyttää oikein jäljellä oleva aika.

Kirkollinen hautaan siunaaminen on luottamusta Jumalan rakkauteen ja ylösnousemuksen todellisuuteen, johon kristitty on liitetty kasteen sakramentissa. Jokainen seurakunnan jäsen siunataan hautaan viimeiselle matkalleen.

Lapuaalla vainajan hautaan siunaaminen toimitetaan Simpsiön hautausmaan kappelissa. Siunauksen toimittaminen on mahdollista omaisten niin toivoessa myös tuomiokirkossa, ja erityisesti silloin, jos saattoväkeä oletetaan tulevan yli kaksisataa. Kauhajärvellä ja Tiistenjoella hautaan siunaaminen toimitetaan kirkossa.

Arkku kannetaan jalkopää edellä talvihaudasta kappeliin tai kirkkoon, käännetään alttarin edessä ja lasketaan siinä olevalle korokkeelle tai matolle. Ennen siunaustilaisuuden alkamista soitetaan kappelin tai kirkon kelloja noin viiden minuutin ajan. Alkumusiikin jälkeen seuraa virsi, jonka jälkeen toimitetaan vainajan hautaan siunaaminen.

Kauhajärven kirkko on valoisa pyhäkkö niin ilon juhliin kuin saattohetkiin.

Kuva: Heli Karhumäki

Omaiset ja ystävät voivat laskea kukkatervehdyksensä arkulle alkumusiikin ja virren jälkeen tai ennen päätösmusiikkia. Ensin kukkalaitteensa laskevat lähiomaiset, muut heidän jälkeensä.

Sotaveteraaneille soitetaan Oi kallis Suomenmaa –hymni veteraanien laskettua oman havuseppeleensä. Soiton alkaessa on tapana, että saattoväki nousee seisomaan.

Siunaustilaisuuden jälkeen kukkalaitteet noudetaan arkulta pois ja kantajat asettuvat paikoilleen. Surumarssin alettua lähetetään haudalle.

Simpsion kappeli aamuauringon noustessa.

Kuva: Jukka Kontkanen

Hautaan siunaaminen

I JOHDANTO

Alkumusiikki ja virsi
(Kukkalaitteiden laskeminen)

Alkusiunaus

Johdantosanat

Psalmi

Rukous

II SANA

Raamatunluku ja papin puhe

III SIUNAAMINEN

Uskontunnustus

Siunaussanat

(Virsi)

Rukous

Isä meidän

IV PÄÄTÖS

Siunaus

Virsi

Kukkien laskeminen

Virsi ja päätösmusiikki

Hautapaikasta sopiminen ja toimet ennen hautausta

Simpсион hautausmaalla hautauspaikasta ja haudankaivuusta voi sopia puistopäällikön tai haudankaivajan kanssa. Kauhajärvellä ja Tiistenjoella asiasta sovitaan suntion kanssa. Hautapaikkaa varatessa on hyvä miettiä vanhojen sukuhautojen käyttömahdollisuutta.

Omaiset voivat tuoda haudalle havuja ennen siunauspäivää sopimuksen mukaan. Hautakumpu peitetään havuilla haudan peittämisen jälkeen.

Omaiset ja muu saattoväki saapuvat kappelille siunaustilaisuutta varten. (Ks. Siunaustilaisuuden kulku s. 7)

Arkun kantajat tulevat talvihaudan eteen 15 minuuttia ennen siunauksen alkamista, jossa annetaan tarvittaessa toimintaohjeet arkun viemiseen kappeliin sekä kääntämiseen. Arkku on otettu valmiiksi esille.

Vain hautaustoimisto suorittaa mahdollisen vainajan näytön, jos siitä on sovittu. Kantajat nostavat arkun talvihaudan eteen suntion tuomille saattovaunuille tai valmistautuvat kantamaan arkun suoraan kappeliin.

Viisi minuuttia ennen siunauksen alkua suntio soittaa tulokellot, joiden aikana kantajat tuovat arkun jalkopää edellä siunauskappelin ovien eteen, kääntävät arkun myötäpäivään ja kantavat sisälle siunauskappeliin. Vaihtoehtoisesti arkun kääntämisen voi halutessaan tehdä vasta kappelissakin. Kappelissa arkku asetetaan korokkeelle jalkopää ulko-ovia kohti.

Siunaustilaisuuden päätyttyä omaiset ottavat kukkalaitteet arkun päältä itselleen ja palaavat penkkiin odottamaan haudalle lähtöä. Kantajat asettuvat arkun ääreen.

Kuva: Heli Karhumäki

Hautaan saattaminen

Suntion soittaessa saattokellot kantajat nostavat arkun ja vievät ulos jalkopää edellä saattovaunujen päälle, johon suntio on asettanut laskuliinat valmiiksi. Saattokellojen aikana arkku kuljetetaan jalkopää edellä saattovaunuilla haudalle muun hautajaissaaton seurattuna. Suntio ei lähde ilman eri sopimista haudalle mukaan.

Haudalla kantajat nostavat arkun laskuliinoineen saattovaunujen päältä. Arkku kannetaan avatun hautapaikan päälle haudan päädyn kautta siten, että vainajan pääpuoli on luoteeseen (uurnalehtoon) päin. Näin siksi, että haudassa vainajan katse on lähinnä itää eli auringonnousua kohti. Tämä vanha tapa muistuttaa ylösnousemuksen aamusta.

Kantajat laskevat arkun hautaan laskuliinoilla. Lasku tapahtuu rauhallisesti arkun pysyessä vakaana ja suorassa koko laskun ajan. Laskuliina on kantajalla kahden käden otteessa. Liina kulkee arkun alta kantajan hartian taakse, sieltä viistosti vastakkaiselle puolelle niskaa ja olan yli vartalon etupuolelle, jossa kantaja pitää liinan päätä rullana edessään vapaassa kädessä. Liina luistaa hallitusti toisen käden otteessa arkun laskeutuessa hautaan.

Kun arkku on laskettu hautaan, toinen vastakkain olevista laskijoista vapauttaa otteensa laskuliinasta ja toinen vetää liinan itselleen. Liinat jätetään saattovaunujen päälle.

Kun kaikki kukat on laskettu haudalle, veisataan virsi, minkä jälkeen mahdollisesti joku omaisista kiittää osanotosta ja kutsuu läsnäolijat muistotilaisuuteen. Seppelkatteen päälle ei ole suositeltavaa sytyttää kynttilää.

Arkun ollessa haudassa laskuliinojen poistamisen jälkeen omaiset asettavat katteen haudan päälle. Kukkalaitteet lasketaan paikallaan olevan katteen päälle.

Kuva: Juha Närvä

Hautaustoimituksen jälkeen

Arkipäivänä tapahtuneen hautauksen jälkeen haudankaivaja peittää haudan samana päivänä. Lauantaina tai sunnuntaina tapahtuneen hautauksen jälkeen hauta peitetään seuraavana arkipäivänä. Omaiset voivat halutessaan sopia erikseen haudan peittämisestä jo viikonlopun aikana, tällöin peittämisestä peritään erillinen maksu. Omaiset voivat myös peittää haudan itse. Asiasta sovitaan silloin hautausmaahenkilökunnan kanssa.

Haudauksen jälkeen lähipäivinä omaiset hakevat kukkalaitteista muistokirjoitukset pois. Seurakunta asettaa kukkalaitteet haudan peittämisen jälkeen hautakummulle.

Seurakunta poistaa kukkalaitteet hautakummulta kesäisin kahden viikon kuluttua hautauksesta, elleivät omaiset ole jo ennemmin niitä poistaneet. Talvikauden hautausten kukkalaitteet seurakunta poistaa keväällä lumen ja jään sulettua, elleivät omaiset ole jo ennemmin niitä poistaneet.

Kumpu tasataan ja hautapaikka kunnostetaan kesäisin noin kahden viikon kuluttua hautauksesta ja talvihautausten osalta keväällä.

Hautauksesta perittävä maksu

Hautauksesta perittävä maksu määräytyy vainajan asuinpaikkakunnan mukaan. Maksu on lapualaisilta pienempi kuin vieraspaikkakuntalaisilta.

Kuva: Jukka Kontkanen

Muistotilaisuus

Muistotilaisuudessa saattoväki jakaa yhteistä suruaan, muistelee vainajaa ja lohduttaa toinen toistaan. Siunaamisen toimittanut pappi on mahdollisuuksien mukaan läsnä, jos omaiset sitä toivovat. Mikäli muistotilaisuus pidetään seurakuntatalolla, tarjoilusta sovitaan seurakuntatalon emännän kanssa.

Muistotilaisuuden ohjelma rakentuu yleensä muistopuheiden, virsien ja musiikin varaan. Esillä voi olla vainajan elämästä kertovia valokuvia tai muita muistoja. Tilaisuudessa on yleensä ruoka- tai kahvitarjoilu.

Adressit ovat omaisille tarkoitettu surutervehdys ja osanotto. Ne voidaan haluttaessa lukea muistotilaisuudessa ääneen, mutta se ei ole välttämätöntä. Ne voidaan yhtä hyvin jättää esille vaikkapa muistopöydän läheisyyteen vieraiden tutustuttavaksi.

Muistotilaisuuden voi suunnitella vapaasti. Suunnittelua voi helpottaa keskustelu papin tai seurakunnan muun työntekijän kanssa.

Muistotilaisuuden kulku voi rakentua esimerkiksi seuraavasti:

Virsi

Ateria

Virsi

(Adressit)

Omaisten ohjelmaa

Virsi

Papin puhe

Virsi

Kahvit

Kuolleeksi kiittäminen ja muistohartaudet

Kuolleeksi kiittäminen eli vainajan muistaminen hänen nimensä mainiten ja rukoillen tapahtuu tuomiokirkossa seuraavassa jumalanpalveluksessa tai sopimuksen mukaan, lisäksi pyydettyäessä Kauhajärven tai Tiistenjoen kirkossa.

Tuomiokirkossa sekä Kauhajärven ja Tiistenjoen kirkoissa muistetaan vainajia lisäksi **pyhäinpäivän muistohartaudessa**, jossa luetaan kaikkien lähimmän vuoden aikana näille hautausmaille siunattujen nimet.

Hautausmaajuhla on vainajien muistohartaus, jota vietetään Simpsiön kappelissa ja puistikossa joka kesä heinä-elokuun vaihteessa.

Hartaudessa yhteinen veisu, rukous ja Jumalan sanan lupaukset lohduttavat läheistään kaipaavia. Tilaisuudessa luetaan lähimmän vuoden aikana Simpsiölle haudattujen nimet.

Yhteinen rukous kantaa surussa

Kristityt ovat alkukirkosta saakka tahtoneet jakaa rukoillen toisensa ilot ja tukea toisiaan surussa. On turvallista siirtyä elämänvaiheesta toiseen, kun mukana on seurakunnan siunaus ja taivaallisen Isän läsnäolo.

Saattohartaus eli rukoushetki läheisen kuoltua voidaan viettää omaisten ja ystävien pyynnöstä vainajan luona pian kuoleman tapahtuttua, esimerkiksi potilashuoneessa, sairaalan kappelissa tai kodissa.

Rukoushetki surukodissa voidaan viettää jo ennen vainajan haudaan siunaamista.

Näihin tilanteisiin voi rohkeasti kutsua papin tai muun seurakunnan työntekijän. Rukoushetken voi toimittaa myös kuka tahansa seurakuntalainen, sillä jokainen kristitty voi rukoilla ja siunata.

Vuoden kuluttua vainajan hautaan siunaamisesta pidettävät **muistoseurat** ovat Lapualla tuttu perinne.

Kuva: Heli Karhumäki

Kuva: Jukka Kontkanen

Sielunhoito ja sururyhmät

Seurakunta tarjoaa tukea läheisensä menettäneelle. Jos suru on tuore ja siitä selviytyminen vaikeaa, silloin voi pyytää kahdenkeskistä sieluhoitokeskustelua papin tai diakoniatyöntekijän kanssa.

Te murheelliset,
kun kuljette kyynelten teitä,
pois vaikerrukset!
Maan multa ei armoa peitä.

Ah ylistäkää
myös Jeesusta aikoina vai-
van.

Ja nostakaa pää!
On nyt suvi läsnä jo aivan.

Sururyhmä on tarkoitettu läheisensä menettäneelle. Menetyksestä tulisi olla kulunut vähintään 3-6 kuukautta, sillä silloin surevien vertaistukiryhmä toimii osallistujien tukena kaikkein parhaiten. Sururyhmään voi tulla vielä vuosienkin kuluttua menetyksestä.

Sururyhmä kokoontuu yleensä 5-6 kertaa. Ryhmän koko on korkeintaan kahdeksan henkilöä. Jokaisella kokoontumiskerralla on oma aiheensa, minkä mukaan keskustelu etenee. Ryhmään sitoudutaan tulemaan joka kerta ja se on ns. suljettu ryhmä, johon ei oteta kokoontumisten jo alettua enää uusia osallistujia. Ryhmän sääntöihin kuuluu vaitiolovelvollisuus ja luottamuksellisuus.

Olet tervetullut jakamaan surua yhdessä toisten kanssa keskustellen, pohtien ja kuunnellen. Ryhmien kokoontumisista voi tiedustella seurakunnan diakonissa Minna Kivistöltä, p. 044 -2731211.

Yläkuva: Johanna Sippola

Alakuva: Minna Hirvelä

Opaslehtisen ulkoasu ja taitto: Heli Karhumäki